

Schifflezingen: 2 KON 5, 1-3 en MARKUS 1, 40-45

2

Gemeente van Jezus onze Heer,

Over melaatsheid gaat het vanmorgen in de lezingen uit de bijbel. Over Naaman die melaats was, en over een melaatse man die bij Jezus komt om genezing. Melaatsheid.

Een onreine ziekte.

Mensen die er door getroffen waren in die tijd werden verstoten uit de gemeenschap en waren in wezen ten dode opgeschreven.

Wat onrein is moet uitgebannen worden.

Zo was dat toen en zo werkt nu nog de menselijke geest: Wat anders is moet uitgebannen worden.

Dit is een mechanisme dat nog steeds in werking is.

Wie een andere huidskleur heeft, wordt met vreemde ogen aangekeken.

Wie zich een beetje anders gedraagt dan je zou verwachten wordt ook nu nog vaak buitengesloten.

Wij kunnen vandaag de vinger leggen bij de melaatsheid in onze samenleving.

Die kun je terugvinden overal waar ten onrechte gediscrimineerd wordt.

Overal waar mensen ten onrechte buitengesloten of opgesloten worden.

De melaatsheid in onze samenleving.

Maar nog indringender wordt dit evangelie van vandaag als we bedenken wat Jezus duidelijk wil maken als hij de melaatse aanraakt.

De melaatse knielt voor Jezus en vraagt genezing.

En Jezus is zo geraakt door deze mens, dat Hij vanuit zijn barmhartigheid de man aanraakt en geneest.

Hier wordt een mens aangeraakt. Met liefde aangeraakt.

laten we daarom vanmorgen eens denken aan al diegenen die niet meer aangeraakt worden door een medemens.

Stel, twee mensen leven jarenlang samen, hebben elkaar lief, genieten van elkaars nabijheid en elkaars aanraking. Maar op een dag sterft een van de beide. De ander blijft achter. Zoals zovelen na een jarenlange relatie plotseling alleen komen te staan. Hoe intens verdrietig is het voor die ene mens om nooit weer aangeraakt te kunnen worden door zijn of haar geliefde. Niet meer aangeraakt worden.

Of ik denk aan een relatie die na jaren uitgeblust en verkoeld is geraakt. je leeft nog wel onder een dak, maar er is geen liefde meer, geen tedere aanraking meer.

Of ik denk aan een relatie waarin een van de twee partners ernstig ziek wordt, waardoor aanraking niet meer mogelijk is. Een groot gemis, nooit meer aangeraakt te worden.

Of ik denk aan de velen onder ons die een kind verloren en die iedere dag het gemis voelen, nooit weer hun kind te kunnen aanraken.

Of ik denk aan mensen die zo verwond zijn geraakt, dat ze zich nauwelijks meer durven laten aanraken.

Of ik denk aan mensen die in gevangenissen of in een ander isolement verblijven. Nooit meer een tedere aanraking.

Dit evangelie maakt ons duidelijk dat een mens niet kan bestaan zonder liefdevolle aanraking, zonder tederheid. Daarom vind ik dit evangelie een goede boodschap voor allen die nooit meer in liefde aangeraakt worden. Gods liefde blijft naar hen reiken, Gods liefde kan hen bereiken.

En wat te denken van mensen, die in hun leven aangeraakt werden, terwijl ze dat juist niet wilden. Door misbruik, door geweld, door intolerantie. Zovele raken gewond door ongewenste aanrakingen. Ook voor dezen is dit evangelie een blijde boodschap. Dat Gods liefde naar hen blijft reiken. Dat Gods liefde hen zal bereiken.

Het gebaar van Jezus is een intens teder gebaar.

En naast alle gemis aan aanraking weten we, dat er ook ontzaglijk veel liefdevolle en tedere aanraking plaatsvindt in ons leven. Dit evangelie maakt ons ook weer bewust van de aanraking die er is, en die goed is. De gewone dagelijkse gebaren van liefde en genegenheid. Of de tederheid waarmee mensen zorgen voor zieken en stervenden. En ook de liefdevolle aanraking tussen mensen en dieren. En de tedere aanraking van een gelukwens of een bemoediging.

De melaatsen toen en de melaatsen nu dat zijn zij die niet aangeraakt mogen worden. En Jezus aanraking van deze melaatse is een breuk met de toen heersende codes rond melaatsen. Wie melaats was, mocht zich niet in de bebouwde kom bevinden. De melaatse moest zich volgens de Tora kleden in gescheurde kleren die hij niet mocht wassen. En wie een melaatse aanraakte was volgens de Tora zelf de rest van de dag onrein. En als de melaatse een ander mens zag naderen moest hij onophoudelijk roepen: 'Onrein, onrein!' De melaatse mocht de grens naar de gezonden niet oversteken, deed hij dat wel, dan volgde geseling.

Dat is nu wel anders: Wij schreeuwen onze melaatsheid niet van de daken.

Wie te weinig tedere liefde ontvangt loopt daar niet mee te koop.

Hooguit luchten we ons hart bij een dokter of een therapeut. Maar verder praten we daar niet over.

Jezus doorbreekt de codes van de omgang met de onreine. Hij raakt de mens aan, zonder vrees en zonder voorbehoud. Want het gaat Jezus door merg en been staat er, dat deze mens zo ziek is.

Door Christus aangeraakt worden betekent aangeraakt worden door Gods liefde.

Maar het is op het eerste gezicht vreemd dat er staat, dat Gods liefde reinigt. En dat hier niet over genezing wordt gesproken. Jezus zegt: 'Ik wil het, wordt rein'. En terstond verliet de melaatsheid hem en hij werd rein. Er staat niet: Hij werd genezen.

Reinigen is meer dan genezen.

Als in een normale situatie een melaatse genas, dan volgde daarop een verplicht reinigingsritueel van acht dagen, met daarbij passende offers. En pas na die periode van reiniging was de persoon geheel genezen.

Dat Jezus deze mens reinigt, daarmee heft Hij in één beweging ook het sociale isolement op waarin deze mens verkeerde.

Jezus doorbreekt de denkbeeldige grens die men had gelegd tussen de melaatse en de niet-melaatse. De melaatse hoorde volgens de Tora al bij het rijk des doods en over die grens gaat Jezus heen.

En laten we eens een moment door de ogen van de melaatse kijken. Want er voltrekt zich in deze mens een ommekeer. Tot nu toe beschouwde hij zichzelf als iemand die uitgebannen en ten dode opgeschreven was, hij moest afstand houden van de levenden. Maar op een bepaald moment moeten de ogen van deze mens geopend zijn; eerst zag hij alleen maar een wisse dood, nu ziet hij de open deuren van Gods koninkrijk.

En vanwege die innerlijke ommekeer in deze mens, daarom is Jezus zo diep met ontferming bewogen. Deze halfdode blijkt te snakken naar eeuwig leven. Er blijkt geloof en geloofsvertrouwen in deze mens te groeien. En later zal Jezus tegen een verlamde jongen zeggen: Je geloof heeft je genezen. De kracht van geloof komt hier aan het licht in deze melaatse mens.

Hoe kostbaar is een kwetsbaar mens.

Dit is nog maar het begin. Jezus zal nog door veel meer grenzen heen breken op weg naar Pasen. Een conflict met de autoriteiten, die grenzen stellen en handhaven, kan niet uitblijven.

En omdat Jezus dat conflict wel voelt aankomen draagt hij de genezen melaatse op om zijn mond te houden over deze gebeurtenissen. Maar dat was aan dovemansoren gericht. De manis zo vol van geloof en zo vol van dit wonder dat hij het aan de grote klok hangt. Met als directe gevolg dat Jezus zich niet meer openlijk in de stad kon bewegen, maar buiten de stad moest blijven.

Nu blijken de rollen ineens omgekeerd!

Eerst moest de melaatse buiten de stadspoorten blijven; maar deze bevindt zich nu in de tempel om God zijn dank te offeren.

En in zijn plaats is Jezus, die Gods woord nog had uitgelegd in de tempel, nu naar buiten de stad gedreven.

Jezus heeft de plaats ingenomen van de mens die verstoten was geweest.

Kijken door de ogen van deze melaatse begin ik nu zelf een beetje te begrijpen, dat Jezus in onze plaats wil staan. En dat ook het lijden dat hem te wachten staat iets van plaatsvervangend lijden heeft.

En hoe passend is dan ook dat lied van de week, dat we zonet zongen:

De eersten zijn de laatsten
wie nakomt gaat voorop!

Jezus verruilt zijn plek met de zieke mens.

Maar dan gaat het couplet verder:

Kiest dan de goed plaatsen
en geeft uw hart aan God!

Geef uw hart aan God, geloof, vertrouwen, dat is blijkbaar een voorwaarde om voorop te kunnen gaan. Jezus neemt niet zomaar onze plaats in. Hij is niet op afroep beschikbaar, nee, als er geloof in ons leeft, dan is God met ontferming bewogen, en dan reikt zijn liefde naar ons en in ons.

Ik wil proberen samen te vatten wat we mogen onthouden vandaag. Jezus doorbreekt hier grenzen, doelbewust, en wordt door dit alles nu zelf de melaatse, de verstotene. Hij kiest voor de diepte, Hij riskeert een openbare geseling door grenzen te overschrijden, en steeds houdt Hij vast aan het stil gesprek met God, om met die God die diepte van de dood de baas te worden. Het schijnsel van Pasen, vandaag al.

Horend naar dit Markusevangelie worden we er ook weer op gewezen, dat een ziekte of een vreemde huidskleur of afwijkend gedrag nooit een reden mag zijn om iemand buiten de poort te houden. Tolerantie is en blijft een fundament in het heilig evangelie.

Wat we ook mogen vasthouden, dat is hoe kostbaar het is om door een medemens aangeraakt te worden. En tegelijk hoe kwetsbaar een mens juist daarin kan zijn. We hebben tederheid zo nodig, maar soms kan aanraking ook zoveel pijn doen. Soms is de pijn van ziekte in je lijf zo hevig, dat iedere aanraking nog meer pijn doet. We weten dat er een schreeuwende behoefte is aan liefdevolle aanraking, maar tegelijk ook een grote angst daarvoor.

Voor de een is aanraking aanleiding om de rechter in te schakelen.
Voor de ander is geen zee te hoog om tederheid te kopen.

Maar duidelijk is wel dat wij in dezen elkaars grenzen hebben te eerbiedigen. In liefdevolle gebaren en aanrakingen elkaar niet tekort doen, en elkaar niet pijn doen.

Tenslotte: Wat betekent voor ons persoonlijk, dat God ons door Christus in liefde aanraakt? Betekent dat überhaupt nog iets voor ons? Of zijn we dat geloof helemaal kwijt?

En beseffen we dat we mogen geloven, dat niets ons van die liefde van God kan scheiden? Die aanraking van God uit is niet van tijdelijke aard, Gods liefde is niet te stuiten, zelfs de dood kan geen scheiding brengen tussen ons en Gods liefde.

Wij worden van harte uitgenodigd om dat gewoon maar te geloven. Niets kan ons scheiden van de liefde van God.

En ieder van ons weet uit persoonlijke ervaring hoe God jou aanraakt.
En dan bidden we dat daardoor ons geloof mag toenemen.